

Piga

spomienka
na
detstvo

*alebo
zarážať
a ľogovať
od rána
do večera
po dedine*

Občianske združenie NoMaHo – Novohradsko-Malohontskí Horlivci
POLTÁR

PIGA
– spomienka na detstvo
alebo *zarážať a lógovať od rána do večera po d'edine*

Hlavným cieľom a predmetom činnosti OZ NoMaHo so sídlom v Poltári je okrem iného aj zviditeľnenie a zachovávanie kultúrnych hodnôt regiónu. Snažíme sa pripomínať a oživovať kultúrne bohatstvo, naše tradície, naše už takmer zabudnuté alebo málo známe zvyky.

Charakteristika PIGY v podobe niekoľkých „P“

Piga bola obľúbená ľudová hra dedinskej mládeže v Novohrade, Malohonte a Gemeri. No akosi sa na ňu pozabudlo, čo je veľká škoda. Hra sa tešila veľkej obľube v Tisovci, Klenovci, Kokave nad Rimavicou, Utekáči, ale aj v Hradišti, Polichne a inde. Iná bola „malohontská piga“, iná „gemerská“ a iná „novohradská“. Hrávala sa aj inde po Slovensku, ale priebeh a pravidlá hry boli rozdielne.

Hra **Na pigu** alebo **Piga** patrí medzi pohybové hry. Jej pohybová podstata spočíva „v odpaľovaní“, udieraní „pigy“ palicou do vymedzeného priestoru ihriska, v behaní za ňou, v jej chytaní, hádzaní a triafaní na určité miesto – do kruhu, do miesta odpaľovania. Podstatou hry je vyššou úrovňou pohybových schopností a zručností dosiahnuť a udržať si v hre výhodnejšie postavenie – „pána“, ktoré spočíva v odpaľovaní pigy.

Pomenovanie

Piga je jednak názov samotnej hry a je to aj názov dreveného kolíka, z oboch strán zastrúhaného, zašpicateného.

Pigár je hráč hrajúci pigu.

V Slovníku slovenského jazyka z roku 2003 (kodifikačná príručka) sú uvedené dva významy slova piga: 1. drevený kolíček na hranie: *odbiť pigu*, 2. detská hra s týmto kolíčkom: *hrať sa (na) pigu*.

Prvé zmienky

Piga patrila medzi jarne hry detí, zápisy o nej sa zachovali v obecných a školských kronikách. Písali o nej viaceré významné osobnosti – spisovatelia, historici či nadšenci.

Básnik a zberateľ ľudovej slovesnosti **Ján Kollár** (1793 – 1852) ju opísal v diele *Národné spievanky 2 – Hry, zábavy, obyčaje a obrady so spevom spojené* (1834/1835) ako hru bez spevu na *piskor* či *purgu*.

Spisovateľ **Pavol Dobšinský** (1828 – 1885) ju opisuje v diele *Prostonárodné obyčaje, povery a hry slovenské* (1880) v časti Hry doby jarnej a letnej, od jarnej rovnodennosti do Jána:

Piskor, purga, zarážka.

Drevce hrubosti veľkého mužského palca, asi na piad dlhé, na oboch koncoch zastrúhaný pisk majúce, to je piskôr, purga. Prvý hráč udre ho na zastrúhanom konci palicou a vyskočivšie zarazí kam najďalej. Súdruh postavil sa v tú stranu a snaží sa udrieť v doletku zarazený piskor palicou. Ak toto nepodarí sa mu, hádže piskor nazpet k prvému hráčovi do kruhu (kráž, koleso) vyrýpaného na zemi, alebo na palicu prvého hráčovu, položenú po zdlžky na zemi. Ak sluha nepohodí, panujúci prvý hráč udiera znovu na piskor a vymrštený zachytáva raz, dva, triráz na palicu i zaráža znovu do ďaleká. Od miesta padnutia počíta kroky nazpet ku krážu čiže cieľu zarážky a berie každý krok za toľko krokov, koľkokrát zachytil piskor na svoju palicu pri tomto druhom udieraní. Znovu zaráža, by panoval a čítal; tamten ale aby slúžil, dokial nepodarí sa mu piskor bud' v letku palicou zastaviť, bud' padlý hodiť o palicu protivníka alebo tedy do krážu. Premieňa sa tu panstvo i služba; až po zunovanej hre ten vyhráva, kto viac — až na stá ba i tisíce — v krokoch načítal. Sú aj iné spôsoby tejto zarážky.

Herné pomôcky – nástroje – sersám

- **Piga** je drevený kolíček, dĺžky približne 8 – 12 cm, priemernej hrúbky 2 – 3 cm, na obidvoch koncoch v dĺžke 2 – 3 cm zastrúhaný do šikma (Tisovec), zašpicatený ako ceruzka (Hradište, Utekáč).

PIGA – spomienka na detstvo

- **Čibak** (Hradište), **Čabak** (Utekáč), **Kampáč** (Tisovec) je palica na odpaľovanie – drevená tyčka, dlhá 60 – 80 cm, hrubá v prieme 2 – 3 cm. V Hradišti sme používali niekedy namiesto palice aj dostičku, tvarom bola podobná piestu na pranie, len bola úzka a dlhšia.

Materiálom na vyrobenie pigy a čibaka bolo drevo, akékoľvek rovné. Prevažne to bola lieska, ale často sa využívali staré násady alebo rúčky z kuchynských metiel. Veľkosť, hrúbku, váhu čibaka a pigy si prispôbil obyčajne každý sám podľa telesnej zdatnosti.

Priestor pre hru

Hra Na pigu si vyžaduje pomerne veľkú voľnú plochu, tak 50 – 60 m dlhú, 40 – 50 m širokú alebo aj väčšiu, najlepšie hladkého podkladu – zem, hlina, tráva.

V Hradišti sme ju hrávali najčastejšie na poľnej ceste. V gemersko-malohontských obciach sa piga hrávala na záhumniach, na námestiach – plácoch, na jarmočiskách, niekde aj na širších jednoradových uliciach, neskôr na futbalových ihriskách.

Niekde bol hlavným dejiskom hry **kruh** (Utekáč, Kokava nad Rimavicou), priemeru približne 250 cm, narysovaný palicou na zemi, na tráve vyznačený vápnom, pilinami, zeminou. Z kruhu sa odpaľovala piga do voľného priestoru a do neho sa zase z miesta dopadu hádzala. V zadnej časti kruhu sa robievala malá, pozdĺžna **prieľbinka**. Do nej sa pred odpaľovaním vkladala piga tak, aby dobre ustala, aby jedným koncom trochu z jamky prečnievala, aby sa po nej ľahšie trafilo, aj aby po údere palicou viac „vyskočila“.

Inde zas namiesto kruhu používali iba **čiaru** (Hradište), na ktorú kládli palicu alebo sa miesto čiary položila len samotná palica, na ňu sa kládla piga a ľahšie sa odpaľovala.

Príprava hry

Na hre sa zúčastňovali najmenej dvaja chlapci. Častejšie ju hrávali viacerí (štyria až desiat), obyčajne do páru, ktorí sa rozdelili voľbou do dvoch rovnako početných skupín. **Voľba** bol úvodný úkon, vážny obrad hry. Dvaja, spravidla najlepší „pigári“, rozhodovali o výbere partnerov do skupín tak, že vo vzdialenosti voľačo vyše metra od seba, proti sebe čelom, si pohadzovali jeden kampáč vo zvislej polohe. Po vyhodení kampáča jedným, druhý protistojaci hráč ho zachytil na hociktorom mieste do plnej dlane tak, aby ho mohol skôr hádzajúci hráč uchopiť jednou rukou smerom k hornému koncu. Potom ak bolo miesto, prehmatol zase ten, čo prvý chytil kampáč, a to tesne nad úchop súpera. Kto uchopil kampáč nakoniec (posledný), keď ho udržal čo len stisnutým malíčkom, mal právo prvý voliť spoluhráča do skupiny. Posledný úchop býval často problémovým momentom voľby. Patril niekedy k strhujúcim fázam prípravy ku hre. Voľbu spoluhráčov týmto spôsobom sledovali účastníci s napätím a očakávaním až do konečného rozdelenia všetkých uchádzačov o hru.

Nakoniec sa takto rozhodovalo aj o tom, ktorá skupina bude ako prvá hrať vedúcu „rolu“, teda tých čo budú „pigovať“ – čo budú **páni** a na tých, čo budú behať, chytať, zbierať, hádzať pigu do kruhu, teda čo budú „**sluhami**“, „slúzi“. Kapitáni sa dohodli na pigách, s ktorými sa môže hrať, lebo piga musela vyhovovať aj veľkosťou, hmotnosťou, vzhľadom. Po skončení voľby sa skupina pánov sústredila okolo kruhu a skupina sluhov sa rozostavila na hernej ploche tam, kde bude pravdepodobne piga lietať, aby sa pokryl hrací priestor do šírky aj dĺžky.

Priebeh hry

Vlastná hra Na pigu začína tak, že prvý, určený zo skupiny pánov sa postavil do kruhu, bokom do smeru odpaľovania. Položil pigu pred seba na zem, do tej malej priehlbinky, tak, aby jej zastrúhaný koniec trochu prečnieval. Citlivý úder kampačom na zúžený, z jamky prečnievajúcí koniec pigu vyhodil do vzduchu a v lete sa ju usiloval hráč novým rozma-
chom udrieť tak, aby odletela čím najďalej od kruhu, a to v stanovenom smere.

Letiacu pigu sa rozostavaní hráči – sluhovia – snažili chytiť priamo vo vzduchu ako „kampu“. Keď sa to nepodarilo z miesta, kde piga dopadla, najbližšie stojaci hráč ju zdvihol a triafal do kruhu. Keď niektorý hrajúci na strane sluhov chytil letiacu, odpálenú pigu priamo vo vzduchu, čiže chytil „kampu“, nemusel ju už hádzať do kruhu a tým vykúpil všetkých slúžiacich a skupiny si vymenia miesta – funkcie. Tomuto hernému prvku sa v Tisovci hovorilo „kampašici (všetci)“. Častejšie sa však stávalo, že odpálená piga sa nedala chytiť priamo a potom ju bolo treba z miesta dopadu trafiť do kruhu. Ak hodená piga pristála v kruhu, bol príslušný „kampujúci“ z ďalšieho priebehu hry vyradený. Ak piga nepristála v kruhu, pokračovalo sa v hre ďalej, no kampovať nastúpil ďalší zo skupiny pánov. Spravidla najlepší hráč – pigár – kampoval posledný. Striedanie skupín na postoch nastalo vtedy, keď všetci kampujúci – páni – boli vyradení úspešným trafením pigy do kruhu, resp. chytením letiacej pigy do rúk.

Ku hre Piga patril u vyspelejších hráčov niekde nepriamo aj úkon: viacnásobné, ľahké nadhadzovanie pigy na kampači – čibaku pred sebou. Prejavom vyššej zručnosti bol väčší počet nadhodení bez pádu pigy na zem.

Kde nerobili kruh, piga sa položí na určenú čiaru – dieru, čibakom sa po nej buchne, aby vyskočila a hráč ju mohol trafiť a odraziť ju čo najďalej. Ďalší hráč ju chytá. Počet hráčov je neobmedzený, ale stačia aj dvaja. Kto vyhadzuje pigu, nazýva sa vyhadzovač, čo ju chytá zasa chytač. Ak chytač chytí, tak z miesta, kde kolík chytil, sa ním snaží trafiť čibak, ktorý vyhadzovač položil pred dieru na čiaru. Ak trafi, striedajú sa. Ak netrafí, vyhadzovač podíde s čibakom v ruke ku kolíku – pige, udrie ňou po jednom z jeho zahrotených koncov, piga vyletí do vzduchu a vyhadzovač ho čibakom trafi, aby letel ďaleko. Nakoniec to odkroujú, koľko krokov je piga od diery, toľko bodov má pigár, a ďalej sa pigári striedajú. Ak po vyhodení chytač pigu nechytí, vyhadzovač ho odstrelí z miesta, kde dopadol. Hra mala svoje pravidlá bodovania, vyhral ten, kto mal najviac krokov, teda aj bodov.

Prínos hry

Hrou sa rozvíjala telesná zdatnosť, zručnosť v narábaní kampáčom a pigou, v odpaľovaní na diaľku (boli aj takí, čo zakampovali na vzdialenosť 70 m), schopnosť triafať hádzaním pigu do kruhu z rôznych vzdialeností, postreh pri chytaní letiacej pigy a i. Práve tieto úkony vyvolávali radosť, spokojnosť, dobrý pocit z hry. Hra na pigu mala svoje nepísané pravidlá, ktorým sa podriaďovali všetci rovnako – starší, mladší, rozdielne telesne a pohybovo vyspelí. Príprava ku hre, vlastná výroba kampáča, pigy, úprava hracej plochy podnecovali aj k pracovnej činnosti. Pri hre bývali samozrejme aj hádky, nedorozumenia napr. o to, či piga nezaletela mimo výseče, či pri triafaní dopadla do kruhu, alebo len na čiaru, či chytená piga sa chytajúcemu nevykĺzla z rúk a pod. V každom prípade bola hra Na pigu telovýchovne, herne, spoločensky pre 8 – 14-ročných chlapcov veľmi účinná a zábavná.

Pravidlá hry alebo ako na to

Iný kraj, iný mrav, tak by sa mohli vysvetliť viaceré odlišnosti hry. Pre porovnanie uvedieme, ako sa piga hrávala, resp. ju zaznamenali v rôznych obciach.

PIGA (Buzitka):

Mgr. Matej Baláž, organizačný vedúci folklórneho a divadelného súboru (FaDS) Dubkáčik

Pri nácvikoch detskej hry vo FaDS Dubkáčik v Buzitke roku 2017 uvádza spomienky miestneho občana pána Pavla Ľalíka: „Hra sa hrávala aj tu s názvom „pige“, chodili ju hrať na dvor kamaráta do obce Prša“. Na pravidlá si nespomína, ale pamätá sa, že na to používali širšie „lopáriky“.

PIGA (Polichno):

Mgr. Matej Baláž, organizačný vedúci folklórneho a divadelného súboru (FaDS) Dubkáčik

Z jeho terénnych výskumov má zvukový záznam zhotovený v roku 2017 s Annou Koporcovou (1932 – 2018) z Polichna, v ktorom sa v krátkosti zmienila o hraní hry piga, u nich sa to volalo „pigovať sa“. Ďalší informátori, ktorých sa pýtal na pravidlá, si spomínali len na to, že ju hrávali s tým „kto najďalej odpigoval“. S takýmto pomenovaním sa stretol tiež v susednej obci **Ábelová** – „pigovať sa“.

Bartolomej Krpelec (21. 11. 1879 – 7. 9. 1957) študoval na Učiteľskom ústave v Lučenci (1896 – 1899) a vo svojej národopisnej práci o Novohrade spomína viaceré detské hry, medzi nimi aj hry s palicami a loptičkami. Jeho manželkou bola Mária, rod. Slančíková, sestra B. S. Timravy.

FaDS Dubkáčik z Buzitky má hru vo svojom repertoári, v programe *Pred školou* (2017) – réžia a choreografia: Mgr. Veronika Balážová a Mgr. Matej Baláž.

PIGA (Hrnčiarske Zalužany):

Ján Babarík

Nastúpia proti sebe minimálne dvaja hráči. Jeden vyhadzuje, druhý chytá. Vyhadzovač vyhadzuje drevený 10 – 15 centimetrový kolík, ktorý je na oboch stranách zastrúhaný do špice. Ako ceruzka. Vyhadzuje ho tak, že si ho položí cez diery na ceste a podoberie asi polmetrovou palicou, ktorá ma na konci jednu stranu zaseknutú, aby hladko vliezla do diery a z druhej strany, oproti záseku, je vrúbok na podobratie kolíka. Vyhadzovač vyhodí kolík a chytač chytá. Ak chytač chytí, z miesta, kde kolík chytil, sa ním snaží trafiť palicu, ktorú vyhadzovač položil na cestu pred diery. Ak trafi, striedajú sa. Ak netrafi, vyhadzovač podíde s palicou v ruke ku kolíku, udrie ňou po jednom z jeho zahrotených koncov, kolík vyletí do vzduchu a vyhadzovač ho tou palicou trafi. Potom má ešte dve rany. Nakoniec to odkroujú, koľko krokov je kolík od diery, toľko bodov, a striedajú sa. Ak po vyhodení chytač kolík nechytí, vyhadzovač ho odstrelí z miesta, kde dopadol.

PIGA (Kokava nad Rimavicou):

Ing. Richard Kafka

Hra patrila v povojnovom období medzi najobľúbenejšie detské jarné hry. Keď slniečko vysušilo „terén“, hra sa začala organizovať. Hrali ju najmä chlapci od 8 do 15 rokov, bola nenáročná na náradie, čo vlastne veľmi vyhovovalo tej dobe. Jediným nárokom pre hru bola vhodná, ale najmä veľká plocha. Vyžadovala si plochu o dĺžke 50 – 60 metrov, šírke 40 – 50 metrov, samozrejme, že mohla byť aj väčšia a podľa možnosti mala mať hladký povrch (prostá zemina, piesok, trávnik). Na jednej strane ihriska bol vyrytý kruh, ktorý mal priemer okolo 2,5 metra (**grajs**), mohol byť aj vyznačený napríklad pilinami, vápnom a podobne. Hracím náradím bola asi 80 centimetrov dlhá palica s priemerom okolo 2 – 3 cm, obyčajne sa využívala rúčka z metly, ale nebol vôbec problém vyrobiť si palicu z liesky, ktorých rástlo v okolí bohato. Palicu sme volali **čabak**. Samotná piga mala dva varianty. Najviac sme hrávali variant, pri ktorom sa piga priamo z nadhodu rukou odpaľovala (odrážala sa čabakom, ako pri tenise). Výroba pigy bola veľmi jednoduchá. Ak sa z čabaku (palici na odpaľovanie pigy) odrezal 5 centimetrov dlhý kus, vznikla piga, pri druhom variante bola piga o niečo dlhšia na koncoch zašpicatená a odpaľovala sa tak, že piga bola umiestnená v drážke na zemi, hráč si ju úderom na jeden jej koniec musel nadhodiť a potom ju čabakom odpáliť. To bolo kompletne náradie a hra sa mohla začať.

Dvaja, obyčajne najlepší pigári, si vyberali spoluhráčov, vlastne výberovým žrebovaním, postavili sa na nejaké 2 metre od seba a hádzali si čabak vo zvislej polohe a protihráč ho zachytil v hociktorej polohe. Takto mohlo začať prehmatávanie čabaka tak, že ho celou dlaňou vždy iný (z dvoch, ktorí žrebovali) uchopoval. Komu vyšiel posledný úchop, mohol si vyvoliť spoluhráča, celý postup sa opakoval, až vznikli dve družstvá.

Takto sa rozhodovalo aj o tom, ktorá skupina bude „pigovať“, teda budú páni, a ktorá bude chytať pigy, teda budú sluhovia. Hra sa mohla začať, v kruhu stojací hráč si pri jednoduchšom variante rukou nadhodil pigu (ako pri tenise) a musel ju trafiť, letiacu pigu museli „sluhovia“ chytať, ak ju chytil niektorý priamo do ruky, celá skupina pánov a sluhov sa vymenila. V opačnom prípade musel ju najbližšie stojaci hádzať späť a triafať do kruhu, ak trafil, musel ísť pigovať ďalší pán a ten, ktorému trafili

pigu do kruhu, bol z hry vyradený, ak nie mohol hrať ďalej. Striedanie skupín nastalo vtedy, keď boli všetci páni vyradení trafením pigy do kruhu, alebo chytením pigy po odpálení. Ak sa pigujúcemu nepodarilo pigu trikrát odpáliť, bol z hry vyradený. Zaujímavý prípad nastal, ak pigujúcemu piga neodletela. Bol to takzvaný „grajs čig“ znamenajúci dosť veľa posmeškov.

Hra na pigu mala svoje krajové „vylepšenia“, napríklad jedným bol už spomínaný spôsob s odpaľovaním špicatej pigy, ďalej viacnásobné nadhadzovanie pigy na čabaku bez padnutia na zem a následné odpálenie, schopnosť triafať pigou na určitú vzdialenosť a do určeného sektoru, znova odpálenie pigy pri vracaní od sluhu. Hra na pigu mala svoje pravidlá, ktorým sa hráči museli podriaďiť.

Obyčajne sme pigy hrávali na tom istom osvedčenom mieste na priestranstve pri ceste na Klenovec pod Hutou a na Artmanovej lúke v Chorepe.

PIGA (Utekáč):

Arnold Štromajer a Milan Pupala ju opísali takto:

Piga bola krátke drevo, ktoré sme na oboch stranách zastrúhali do špicu. Potrebovali sme aj palicu, ktorú sme volali čabak. Do zeme bolo potrebné vyznačiť kruh, čiže **grajz**. Rozdelili sme sa na dve skupiny. Prvá skupina sa postavila do kruhu a v ruke mala pigu a čabak. Druhá skupina boli **cigáni** a tí museli pigu chytať. Postup bol taký, že pigu sme položili do kruhu a druhou palicou sme udreli po jej konci. Piga vyletela do „ľuftu“ a znovu ju bolo potrebné čabakom odraziť. Ak sa „cigáňovi“ podarilo letiacu pigu chytiť, vymenili sme si úlohy.

PIGA (Poltár):

Ing. Milan Baláž si ju takto pamätal:

Piga bol okrúhly kolíček dĺžky asi 12 až 15 cm na oboch koncoch zastrúhaný ako ceruzka (na uhle zastrúhania záleží, ako bude piga vyskakovať po údere palicou). Palica asi dĺžky 1 m so zárezom na vyhadzovanie pigy. Hracou plochou bolo väčšinou ihrisko alebo plocha s tvrdým podkladom a na jednom konci jamka na vyhadzovanie pigy. Asi rozmerov 60 x 60 m, pri silných hráčoch sa predlžovalo aj na 80 m, šírka ostala a zmenšil sa uhol výseče.

PIGA – spomienka na detstvo

Ak sa hralo na futbalovom ihrisku, jamka bola na bránkovej čiare. Výseč bola od jamky do rohov stredovej čiary. Pri hre sa určila aj výseč, do ktorej musí piga dopadnúť, pád pigy mimo výseč bez odrazu od zeme znamenal vyradenie hráča z hry.

Spôsob odrazenia pigy: Palicou sa udrie po zastrúhanom konci pigy, ktorá vyskočí a hráč sa ju snaží vo vzduchu zasiahnuť a úderom odraziť čo najďalej na hraciu plochu a mimo možnosť chytenia pigy vo vzduchu protihráčmi. Ak hráč pigu výskoku palicou nadhodí a potom odrazí do priestoru, ráta sa dupľa, ak viackrát nadhodí, tak sa body násobia nadhodeniami.

Hra: Asi trojčlenné družstvá hrali proti sebe. Jedno družstvo vyhadzuje pigu z jamky a druhé sa snaží pigu zachytiť pri lete. Ak ju zachytí vo vzduchu, hráča vyradí z ďalšej hry (niekedy sa dohodlo na troch pokusov vyhodenia z jamky). Ak nevyradia týmto spôsobom, tak sa palica položí pred jamku a z miesta dopadu pigy sa palica pigou triafa. Ak je palica trafená bez odrazu od zeme, hráč je vyradený z hry. Ak nie je vyradený, tak z miesta od jamky hrá odrazenie pigy do priestoru. Druhé družstvo opäť pigu chytá a snaží sa ju chytiť vo vzduchu, aby hráča vyradilo. Dopad pigy na zem sa meria na počítanie bodov pre družstvo.

Počítanie bodov záleží na dohode, buď kroky, metre alebo sú vyznačené oblúky s bodovou hodnotou. Pravidlá boli rôzne, vždy sa dohodli ešte pred hrou a tiež v každej obci sa pravidlá menili podľa podmienok ihriska. Družstvá sa pri jamke vymenia po odohratí všetkých hráčov z jamky. Vyhráva družstvo s vyšším počtom bodov a získava veľký bod na 1:0. V hre sa pokračuje v ďalšom sete na tri víťazné.

PIGA (Gočovo):

Hrala sa na ihrisku tvaru obdĺžnika o rozmeroch 6 x 9 m. Na dlhších stranách ihriska stoja traja a traja hráči (v rohoch a prostriedku). V každom rohu obdĺžnika sú urobené jamky, v ktorých majú rohoví hráči zapichnuté svoje asi 1 m dlhé palice. Každý hráč má svojho spoluhráča na opačnej strane obdĺžnika. Prostrední hráči sú tzv. nadhadzovači. Hra začína nadhodením asi 15 cm dlhého kolíčka – pigy – jedného z nadhadzovačov niektorému na opačnej strane v rohu stojacemu hráčovi. Ten ju palicou odbíja do poľa. Beží za ňou nadhadzovačov spoluhráč.

Hráč, ktorý pigu odbil, musí si vymeniť miesto so svojim spoluhráčom, pričom si v strede musia klopnúť do palíc a znova sa vrátiť na svoje miesto. Keď sa hráč z poľa vráti skôr, než si títo vymenia miesta, zastrčí pigu do jamky odbíjajúceho hráča, dvojice si vymenia miesta, to znamená, že nadhadzovači idú do rohov a naopak. Víťazí dvojica, ktorá bola najmenej v prostriedku.

Veľmi podobnou pige bola hra nazývaná **purga**.

PURGA (Gemerská Poloma)

Hrajú dve trojčlenné družstvá. Jedno družstvo je na pálke, druhé v poli s pomôckou – brezovou vetvičkou. Prvý hráč na pálke odpáli kolíček – purgu –, ktorá je položená asi na 50 cm vysokom kolíku zabitom v zemi. Hráči v poli sa snažia chytiť purgu počas letu do vetvičky. Keď sa to niektorému podarí, vybíja pálkujúceho a pokračuje druhý hráč družstva na pálke. Po vybití všetkých troch sa úlohy vymenia. Odpálená purga musí letieť najmenej za čiaru vo vzdialenosti 8 m od kolíka. V opačnom prípade je hráč automaticky vyradený. Keď kolík dopadne medzi prvým hráčom v poli a touto hranicou, hráč z poľa môže pálkujúceho vybiť trafením purgy do kolíka.

V Čechách podobnú hru volajú **Tlučení špačka**. Ich špaček má tvar našej pigy, ale okrem palice používajú pálku, ktorá tvarom pripomína náš tradičný piest na pranie. Na Šumave sa organizuje súťaž – majstrovstvá sveta v tlučení špačku.

Foto: internet/Ostrov nápadu

Zdroj – Literatúra:

Ďuríček, Milan. Ľudové hry na hornej Slanej. In *Obzor Gemera*, roč. III., 1972, č. 4, s. 126 –129

Gájer, Samuel. Obľúbená hra detí nášho kraja piga. In *Obzor Gemera-Malohontu*, roč. XXV., 1994, č. 2, s. 75 – 77

Richard Kafka: Podme hrať pigy... (blog našakokava)

PIGA – spomienka na detstvo

alebo *zarážať a lógovať od rána do večera po d'edine*

Vydavateľ: OZ NoMaHo Poltár, www.nomaho.wz.sk
Zodpovedný: Michal Abelovský, predseda
Zostavil: M. Abelovský, H. Slavkovská
Jazyková úprava: doc. PaedDr. Július Lomenčík, PhD.
Grafická úprava: A. Ádamová
Tlač: Novohradské osvetové stredisko v Lučenci
Foto: M. Abelovský, M. Rusnáková, M. Alberti,
hráči Jakub a Matej Škorvánkovci
Rok: 2020

Realizované z finančných prostriedkov získaných z 2 % dane.